

turku åbo

Saap.
Anl. 14-04-2015
Dno 3845 - 2015
(045)

Turun Kaupunki

**Yhteenveto tilinpäätöksen
31.12.2014 tilintarkastuksesta**

14.4.2015
Raportin sivumäärä 13

Sisällys

1	Tarkastuksen tavoite	3
2	Yhteenveto tarkastuksesta	3
3	Tarkastuksen suorittaminen	3
4	Tarkastushavainnot	3
4.1	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	3
4.2	Yleiset havainnot	4
4.3	Tilinpäätöseräkohtaiset havainnot	7
4.4	Konsernitilinpäätös	9
5	Muut asiat	11
5.1	Hanketarkastukset	11
5.2	Palkkojen atk-avusteinen tarkastus	11
5.3	Raportointimme tilikauden aikana	11

1 Tarkastuksen tavoite

Vuoden 2014 tilintarkastus on suoritettu ennalta laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Tilikauden päättymisen jälkeen on tarkastettu kaupungin tilinpäätös, konsernitilinpäätös, liikelaitosten ja taseyksiköiden erillistilinpäätökset sekä tilinpäätöksiä tukeva dokumentaatio.

Tarkastuksen tavoitteena on varmistua siitä, että tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen sekä erillis-tilinpäätökset antavat kuntalain 68 ja 68a §:n mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

2 Yhteenveto tarkastuksesta

Tehdyn tilinpäätöstarkastuksen perusteella toteamme seuraavaa:

- Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin, sen konsernin ja liikelaitosten tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.
- Tilinpäätös sisältää kuntalain sekä kirjanpitolain ja -asetuksen säännösten ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset osiot ja laskelmat. Tarkastuksemme perusteella meillä ei ole erityistä huomautettavaa tasekirjan sisällöstä tai rakenteesta.
- Sekä muistiotositteiden liitteiden puuttumisen että tase-erittelyjen tietojen osittaisen puutteellisuuden vuoksi emme voineet tarkastuksessa kaikilta osin varmistua tilinpäätökseen tehtyjen jaksotusten oikeellisuudesta. Niiltä osin kuin pyysimme ja saimme dokumentaatiota tai muuta taustamateriaalia yksiköistä jaksotusten tarkastamiseksi, olivat havaitsemamme virheet tai puutteet vähäisiä.
- Suosittelemme, että jatkossa palkanlaskentajärjestelmän lomapalkkajaksotuksen määrä täsmäytetään taseeseen kuukausittaisina kirjauksina syntyvän velan määrän kanssa säännöllisesti, viimeistään kuitenkin tilinpäätöstä laadittaessa.

3 Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastusta tehtiin sekä Kunnan Taitoa Oy:n toimipisteessä että konsernihallinnon talouden ja rahoituksen yksikössä ja ns toimistotöinä maaliskuun huhtikuun aikana. Tarkastus sujui hyvässä yhteistyössä sekä kaupungin että Kunnan Taitoan henkilöstön kanssa.

Tilinpäätöstarkastukseen osallistuivat KPMG:n tarkastajista JHTT, KHT Leif-Erik Forsberg, JHTT, KHT Jorma Nurkkala, JHTT, KHT Mari Säynätjoki, JHTT, KHT Minna Havia-Niemi, JHTT, KHT Pertti Keskinen ja Fredrik Salonen.

4 Tarkastushavainnot

4.1 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Kaupungin tilikauden 2014 talous toteutui talousarviossa ennustettua parempana. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toimintatuottojen määrä ylittyi noin 6,4 miljoonaa euroa ja toimintakate toteutui noin 20,5 miljoonaa euroa ennustettua parempana. Muutettuun talousarvioon nähden toimintakulujen määrä alittui noin 22,1 miljoonaa euroa ja toimintakate toteutui noin 20,3 miljoonaa euroa parempana.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kolme talousarviomuutosta tilivuoden aikana:

- Keväällä 7.4.2014 kaupunginvaltuusto päätti sopeuttavista toimenpiteistä ja siihen liittyvistä talousarviomuutoksista. Silloin alkuperäisiä talousarviomäärärahoja vähennettiin yhteensä 5,4 miljoonaa euroa ja toimintatulotavoitteita korotettiin 0,5 miljoonaa euroa.
- Kesällä 16.6.2014 kaupunginvaltuusto päätti korottaa museopalveluiden ja kaupungin-orkesterin määrärahoja yhteensä 0,4 miljoonaa euroa.
- Loppusyksystä 17.11.2014 käsiteltiin sosiaali- ja terveyslautakunnan ennakoimaa talousarvioliitystä ja hyväksyttiin menomäärärahojen lisäys 11,1 miljoonaa euroa sekä toimintatulotavoitteen nosto 5,8 miljoonalla eurolla: vaikutus toimintakate-ennusteeseen oli -5,3 miljoonaa euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty talousarviomäärärahojen ylitykset lautakunnittain. Merkittäviä ylityksiä muutetun talousarvion mukaiseen toimintakatteeseen ei ollut.

Turun kaupunki (miljoonaa euroa)	toimintakate					
	talousarvio		toteuma		2013 --> 2014	
	2014 (muutoksin)	2014	poikkeama	2013	muutos	muutos-%
Koko kaupunki	-979,4	-959,1	20,3	-1 007,0	47,9	-4,8 %
Vesiliikelaitos	11,4	10,8	-0,6	11,1	-0,3	-2,5 %
Turun ks joukkoliikenneltk	-17,2	-17,5	-0,2	-17,4	-0,1	0,5 %

Toimintakertomuksen mukaan sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarviomuutokset osoittautuivat tarpeettomiksi, kun Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri alensi kuntalaskutuksensa hintoja loppuvuonna. Hyvinvointitoimialan toimintakate toteutui kuitenkin 3,8 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota heikompana (toteuma -601,5 miljoonaa euroa, kun alkuperäinen talousarvio 597,7 miljoonaa euroa). Talousarviomuutoksen käsittely ja hyväksyminen tilikauden aikana on siten ollut tältä osin tarpeellista.

4.2 Yleiset havainnot

Tasekirja

Tilinpäätös sisältää kuntalain 68 §:n mukaisesti taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Konsernitilinpäätös sisältää 68a §:n mukaisesti konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmän sekä konsernin rahoituslaskelman. Tilinpäätös sisältää kaksi liikelaitosta (Kiinteistöliikelaitos ja Vesiliikelaitos) sekä kolme taseyksikköä (Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, Turun Työterveystalo ja Vahinkorahasto), joiden eriytyt tilinpäätökset on esitetty osana tilinpäätösinformaatiota.

Toimintakertomusosa sisältää laskelmat kaupungin ja konsernin tilikauden tuloksen muodostumisesta, rahoituksesta ja taseasemasta sekä analyysit laskelmien sisällöstä, muutoksista edellisvuoteen verrattuna ja merkittävimmistä eristä.

- Tilinpäätös sisältää kuntalain sekä kirjanpitolain ja -asetuksen säännösten ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset osiot ja laskelmat. Tarkastuksemme perusteella meillä ei ole erityistä huomautettavaa tasekirjan sisällöstä tai rakenteesta.

Tilikauden tulos, talouden tunnusluvut, oma pääoma ja talouden tasapaino

Seuraavassa taulukossa on esitetty tilinpäätöksen tuloksen muodostuminen verrattuna kahden edellisvuoden tulokseen sekä kaupungin että kaupunkikonsernin osalta.

Turun kaupunki (miljoonaa euroa)	kaupunki			konserni		
	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2012
Toimintakate	-959,1	-1 007,0	-964,2	-871,2	-905,2	-858,4
Verotulot	708,3	680,2	638,8	705,0	680,2	638,8
Valtionosuudet	273,7	344,4	345,6	334,0	344,4	345,6
Rahoitustuotot ja -kulut	27,7	25,1	25,2	-17,2	-22,8	-22,5
Vuosikate	50,6	42,7	45,4	150,6	96,6	103,5
Poistot ja arvonalentumiset	-58,5	-54,0	-57,9	-121,9	-110,4	-111,6
Satunnaiset erät	4,0	30,9	21,7	-2,5		-0,1
Tilikauden tulos	-3,9	19,6	9,2	26,2	-13,8	-8,2
Tilinpäätössiirrot	8,7	-3,6	-0,7	-1,6	-14,1	-2,8
Vähemmistöosuudet	-	-	-	-1,4	-1,0	-0,1
Tilikauden yli-/alijäämä	4,8	16,0	8,5	23,2	-28,9	-11,1

* vuoden 2013 konsernielminolinnelissa havaittu virhe v 2014 tilinpäätöstä laadittaessa, vaikutus n - 28 milj. euroa

Kaupungin oman pääoman määrä on seuraava:

Turun kaupunki (miljoonaa euroa)	kaupunki			konserni		
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Peruspääoma	602,0	602,0	602,0	602,0	602,0	602,0
Säätiöiden peruspääomat	-	-	-	0,0	0,0	0,0
Muut omat rahastot	23,2	24,0	24,1	123,4	123,8	122,6
Edellisten tilikausien yli-/ali	124,2	108,1	100,4	84,3	87,5	99,6
Tilikauden yli-/alijäämä	4,8	16,0	8,5	23,2	-29,0	-11,1
Oma pääoma yhteensä	754,2	750,1	735,0	832,9	784,3	813,1

Kaupungin tilikauden alijäämä on 3,9 milj. euroa ennen tilinpäätössiirtoja ja kaupunkikonsernin ylijäämä 26,2 milj. euroa ennen tilinpäätössiirtoja ja vähemmistöosuuksia. Toimintakatteen paranemisesta huolimatta haluamme kiinnittää huomiota siihen, että vuosikate ei riitä poistojen kattamiseen ja velkaantuminen jatkuu investointien vuoksi. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi yli 4 %. Toisaalta lainasaamiset kasvoivat saman verran (yli 40 milj. euroa) kuin lainakanta. Kaupunkikonserneissa vuosikate riitti hyvin poistojen kattamiseen ja velkaantuneisuus pieneni vähän.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteutumisvertailussa on esitetty talousarvion osien eli käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien toteutumisvertailut. Tuloslaskelma- ja rahoitusosan toteutumisvertailut on laadittu suositusten mukaisesti peruskaupungista sisäiset erät sisältäen, mutta liikelaitokset nettoperiaatteella. Tasekirjassa on liikelaitosten erillistilinpäätösten yhteydessä esitetty laskelmat

liikelaitosten vaikutuksesta kaupungin talouteen tulos- ja rahoituslaskelmien muodossa, mikä yhdistää liikelaitosten ja peruskaupungin toteumavertailuluvut yhteen. Lisäksi talousarvion toteutumisvertailuihin on sisällytetty konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisvertailut.

Kirjanpidon tositeaineisto ja tilinpäätöstä varmentava dokumentaatio

Hyvän kirjanpitotavan mukaan tositteen sisällöstä käy selkeästi ilmi, millä oletuksilla ja laskentasäännöillä tositteen luvut on laskettu (Kilan yleisohje Kirjanpidon menetelmistä ja aineistosta 1.2.2011). Tarkastuksemme yhteydessä havaitsimme, että monista muistiotositteista puuttuivat liitteet, joista olisi käynyt ilmi tehdyn kirjauksen peruste.

- Vastaisuudessa muistioihin tulee liittää tausta-aineisto, josta käy ilmi muistion kirjaus- ja laskentaperuste eli päätös, lasku tai muu erittely.

Kirjanpitolain 3 luvun 13§:n mukaan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta varmentamaan on laadittava tase-erittelyt. Ne ovat yksityiskohtaisia ryhmittäisiä luetteloita (KPA 5:1.1 §). Yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta 14.12.2010 todetaan, että erittelyä ei tarvitse laatia omasta pääomasta eikä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista. Samaisessa ohjeessa kuitenkin todetaan, että käytännössä näitäkin koskevien luetteloiden laatiminen on suositeltavaa tarkastettavuuden varmistamiseksi ja esimerkiksi kirjanpitoasetuksen mukaisten liitetietojen aikaansaamiseksi. Tase-erittelyjen tarkoituksena on eritellä tarvittaessa nimike- tai tositekohtaisesti kunkin tase-erän sisältö.

Tarkastuksessamme ei kaikilta osin ollut käytettävissä valmiita tase-erittelyjä, joiden perusteella olisi voinut selvittää kunkin tase-erän sisältö. Saamamme tiedon mukaan yksiköiden tulisi toimittaa tase-erittelyjen liitteitä, joista selviäisi tase-erän sisältö, mutta kaikkia ei oltu toimitettu Kunnan Taitoalle tase-erittelyihin liitettäväksi ennen tarkastusajankohtaa.

- Seuraavaan tilinpäätökseen tulee laatia selkeät tase-erittelyt, joiden avulla pystytään suoraan johtamaan taseessa esitetyt luvut kirjanpitoon. Myös tase-erittelyjen liitteiden tulisi pääsääntöisesti olla käytettävissä siinä vaiheessa, kun tilinpäätöstarkastusta tehdään.

Sekä muistiotositteiden liitteiden puuttuminen että tase-erittelyjen tietojen osittaisen puutteellisuuden vuoksi emme voineet tarkastuksessa kaikilta osin varmistua tilinpäätökseen tehtyjen jaksotusten oikeellisuudesta. Niiltä osin kuin pyysimme ja saimme dokumentaatiota tai muuta taustamateriaalia yksiköistä jaksotusten tarkastamiseksi, olivat havaitsemamme virheet tai puutteet vähäisiä. Taustamateriaalin pyytäminen erikseen on työlästä eivätkä muistiotositteet ja tase-erittelyt tältä osin täytä kirjanpitolain tarkoittamaa kirjauksen perusteen varmentamista.

Laadintaperiaatteet ja vertailukelpoisuus

Konsernihallinto on 14.11.2014 antanut ohjeen tilinpäätöksen 2014 laadinnasta ja kaupunkikonsernin tytäryhteisöille on lähetetty ohjeet tietojen toimittamiseksi konsernitalinpäätöstä varten. Ohjeita on aikataulun osalta tarkennettu 12.12.2014. Käsityksemme mukaan kaupungin ja kaupunkikonsernin tilinpäätökset on laadittu noudattaen voimassa olevaa tilinpäätöksen laadintaa koskevaa säännöstöä.

- Meillä ei ole huomautettavaa tilinpäätöksessä käytettyihin laadintaperiaatteisiin.

Turun ammattikorkeakoulun ja kaupunginteatterin liiketoiminnan on siirretty niitä varten perustettuihin yhtiöihin 1.1.2014 alkaen. Yhtiöt on perustettu vuoden 2013 aikana, mutta toiminta, henkilöstö, kalusto ja mm. ammattikorkeakoulun saama valtionosuus ovat olleet osakeyhtiöissä vuoden 2014 ajan. Yhtiöittämisestä syntynyt konsernin sisäinen käyttöomaisuuden myyntivoitto, yhteensä 0,9 milj. euroa, on esitetty satunnaisena tuottona ja eliminoitu konsernitalinpäätöstä laadittaessa.

Kaupungin talouspalvelukeskuksen liiketoiminta on myyty Kunnan Taitoa Oy:lle 1.9.2014 alkaen. Liiketoimintasiirrolla on ollut toiminnallisia vaikutuksia esim palvelusopimusten uusimisen ja niiden sisällön päivittämisen myötä, mutta vaikutukset tilinpäätöksen lukuihin eivät ole merkittäviä.

- Yhtiöittämisten vaikutukset tilinpäätösten vertailukelpoisuuteen on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

4.3 Tilinpäätöseräkohtaiset havainnot

Toimintatuotot ja kulut

Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä kävimme keskusteluja tilinpäätöksen laadinnasta vastaavien henkilöiden kanssa liittyen toimintatuottojen ja -kulujen jaksotuksiin. Tilinpäätöstarkastukseen sisältyi ostolaskujen jaksotuksen tarkastusta sekä toimintatuotoista mm. myyntivoittojen tarkastusta. Tulo- ja menoennakoiden ja -jäämien jaksotusten osalta viittaamme raporttimme kappaleeseen.

Tarkastuksessa ei ollut käytettävissä myyntisaamisten ikäjakaumalistaa, joka olisi täsmännyt taseen 31.12.2014 myyntisaamisten määrää eikä sellaista listaa saatu ajettua tarkastuksemme aikana. Näin ollen emme voineet varmistua saatavien kuranttiudesta tilinpäätöshetkellä.

- Suosittelemme, että myyntisaatavien ikäjakauma ajetaan tilanteesta tilinpäätöshetkelle ennen tilinpäätöstarkastuksen alkua. Ikäjakauma tulisi täsmäyttää taseen saldoon.

Henkilöstökulut

Tilinpäätökseen on jaksotettu kertyneiden lomaoikeuksien mukaiset lomapalkat, lomarahat ja säästövapaat. Jaksotus perustuu palkanlaskennan järjestelmän tuottamaan listaukseen ja siinä on huomioitu myös lomapalkkojen sivukulut.

Palkanlaskennan mukaisen lomapalkkavarauksien ja taseeseen kuukausijaksotuksilla kirjautuneen lomapalkkavelan määrät erottivat noin 0,9 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen 2013 tarkastuksessa havaitsimme ja raportoimme noin 0,6 miljoonan euron eroa. Eroa selvitettäessä todettiin, että siitä noin 0,6 miljoonaa euroa liittyy vuoden 2013 lomapalkkalaskentaan ja se lisättyinä sivukuluilla kirjattiin lomapalkaksi omaa pääomaa veloittaen. Kirjaustapa perustuu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausuntoon vanhoihin vuosiin liittyvien korjausten kirjaamisesta. Sivukuluineen kirjaus oli n 0,8 miljoonaa euroa ja se on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Loppuosa lomapalkkavelan erotuksesta, noin 0,3 miljoonaa euroa, on syntynyt todennäköisesti liiketoimintasiirrosta siirtyneiden henkilöiden lomapalkoista. Tämän osan perusteet selvitetään vuoden 2014 aikana ja tehdään tarvittavat korjauskirjaukset.

- Suosittelemme, että jatkossa palkanlaskentajärjestelmän lomapalkkajaksotuksen määrä täsmäytetään taseeseen kuukausittaisina kirjauksina syntyvän velan määrän kanssa säännöllisesti, viimeistään kuitenkin tilinpäätöstä laadittaessa. Mahdolliset erot tulisi selvittää.

Lakisääteisten henkilöstövakuutusten – työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutukset – maksut on jaksotettu tilinpäätökseen 2014 siten, että taseessa esitetään työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksujen ennakot omilla tileillään ja vastaavasti toteutuneet maksut omilla tileillään. Näiden erotus vastaa sitä määrää, mikä on arvioitu vuodelta 2014 tulevaksi tasaummaksuksi.

Palkkahallinnossa verrataan kuukausittain maksetut palkat, ennakonpidätykset ja sotut vs. Personecin palkka-aineiston tiedot. Kirjanpitoon täsmäytystä ei tehdä.

- Suosittelemme, että palkka-aineiston ja kirjanpidon välillä tehdään dokumentoitu täsmäytys kuukausittain, jotta varmistetaan kirjanpidon ja palkkajärjestelmän keskinäinen täsmävyys.

Verotulot ja valtionosuudet

Tuloslaskelmassa esitetty verotulojen määrä täsmää määrään, jonka verohallinto on ilmoittanut tilittäneensä Turun kaupungille vuoden 2014 aikana.

Tuloslaskelmaan kirjatut käyttötalouden valtionosuudet vastaavat ministeriöiden näistä antamia tietoja.

Satunnaiset erät

Kaupungin tilinpäätöksen satunnaiset erät koostuvat seuraavista tapahtumista:

- Myyntivoitto kiinteistöjen ja kiinteistöyhtiöosakkeiden myynnistä Teknologiakiinteistöt Oy:lle, yht. 9,1 miljoonaa euroa
- Myyntivoitto kaluston myynnistä Turun Ammattikorkeakoulu Oy:lle ja Turun Kaupunginteatteri Oy:lle näiden yhtiöittämisen yhteydessä, yhteensä 0,9 miljoonaa euroa
- Satunnaisesti kuluksi kirjattu Suikkilantien rakentamiskustannusten ja valtiolta saadun korvauksen välinen erotus, - 5,7 miljoonaa euroa (kts tarkemmin seuraava kappale).

Suikkilantien rakentaminen ja sen kirjaukset

Tilikauden aikana on valmistunut Suikkilantien rakentaminen. Rakentamiskustannukset ovat olleet yhteensä 17,0 miljoonaa euroa, josta valtio on maksanut rahoitusosuutena 7,5 miljoonaa euroa.

Kaupungin omaan haltuun jäävien ja siten taseeseen aktivoitavien osien (risteysalueet) hankintameno on ollut 3,8 miljoonaa euroa. Valtiolle siirtyvien alueiden rakentamiskustannusten, 13,2 miljoonaa ja valtion niistä maksaman korvauksen erotus, 5,7 miljoonaa euroa, on kirjattu tilikauden satunnaisesti kuluksi.

Kaupungin taseessa ollut, aiemmin kohdistamaton investointivaraus, 10,5 miljoonaa euroa, on nyt käytetty Suikkilantien hankintameno kattamiseen. Varauksen purku on kirjattu tuloslaskelma varausten muutokseen ja siitä on muodostettu poistoeroa siltä osin kuin rakentamiskustannuksia on aktivoitu taseeseen (3,8 miljoonaa euroa). Tätä tullaan purkamaan samassa tahdissa kuin risteysalueista tehdään poistoja tulevina vuosina.

Vuoden 2014 tulokseen muodostuu yhteensä n 1,0 miljoonan euron ylijäämä seuraavasti:

(miljoonaa euroa)	
rakentamiskustannukset	17,0
<u>josta kaupungin taseeseen</u>	<u>3,8</u>
valtiolle siirtyvä osuus	13,2
<u>valtion rahoitusosuus</u>	<u>7,5</u>
tappio valtiolle siirtyneistä (satunnainen kulu)	-5,7
investointivarausten purku	10,5
<u>muodostettava poistoero</u>	<u>-3,8</u>
tilinpäätössiirrot yhteensä	6,7
<u>nettovaikutus ylijäämään</u>	<u>1,0</u>

Investointivaraus ja poistoero

Kaupungin taseessa 31.12.2014 on vapaaehtoisia varauksia 8,0 milj. euroa, joka muodostuu kokonaisuudessaan Kiinteistöliikelaitoksen erillistilinpäätöksessä muodostetusta investointivarauksesta. Jäljellä oleva investointivarausta on muodostettu tilinpäätöksessä 2013, jolloin se on tilinpäätöksen 2013 tietojen mukaan kohdennettu "VR konepaja-alueen rakentamiseen" 5,0 milj. euroa ja "Yli-Maarian koulun rakentamiseen" 3,0 milj. euroa. Tieto varauksen kohdentamisesta ei ilmene vuoden 2014 tilinpäätöstiedoista.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen (taseen laatimisesta 14.12.2010) mukaan investointivarauksella katettava kohde on yksilöitävä kunnan taloussuunnitelmassa..

- Suosittelemme, että investointivarausten suunnitellut käyttökohteet eritellään sekä taloussuunnitelmassa että tilinpäätöksessä vuosittain myös silloin, kun niissä ei ole muutoksia.

Pakolliset varaukset

Kaupungin taseeseen sisältyy pakollisia varauksia 13,5 milj. euroa (edellisvuonna 14,9 miljoonaa euroa). Suurin varauksista on KuEL:n ulkopuolisista eläkesitoumuksista johtuva varaus.

Pakollisiin varauksiin sisältyy myös varaus jätteenpolttoliikelaitoksen rakennuksen purkamiseen, joka on saman suuruinen kuin edellisvuonna, 2,5 miljoonaa euroa sekä ympäristövelvoitteita varten tehty varaus, 3,4 miljoonaa euroa (edellisvuonna 3,6 miljoonaa euroa). Varausten määrät perustuvat arvioihin tulevien kustannusten määrästä ja niitä arvioidaan vuosittain.

Pakollisten varausten määrä on eritelty asianmukaisesti taseen liitetiedoissa.

Rahoitus

Kaupungin rahoitusasemaa ja sen muutoksia on selostettu toimintakertomuksessa. Korollisen kokonaisvelan määrä oli vuoden lopussa 542 miljoonaa euroa, kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli 499 miljoonaa euroa. Velkaantumisen lisääntymiseen on syytä edelleen kiinnittää huomiota ja etsiä vaihtoehtoja sopeuttaa talous vastaamaan kasvavia velanhoitokuluja.

Tarkastuksessa olemme käyneet läpi rahoitusomaisuuden, rahoituslaitoslainojen ja niiden suojausten arvostamista ja esittämistä, niihin liittyvien tuottojen ja kulujen jaksottamista sekä dokumentaatiota emmekä ole havainneet niissä erityistä raportoitavaa.

4.4 **Konsernitilinpäätös**

Konsernin tuloksen muodostuminen

Konsernin tuloksen muodostuminen verrattuna kaupungin omaan tulokseen on esitetty alla olevassa taulukossa:

Konsernin tuloksen muodostuminen:	2014	2013
Turun kaupungin tilikauden tulos	4,8	16,0
Tytäryhteisöjen tulokset yhteensä (al konserneineen)	36,8	30,3
Osuudet kuntayhtymien tuloksista yhteensä	3,6	-0,9
Erillistilinpäätökset yhteensä	45,2	45,4
Tulosvaikutteliset konsernieliminoinnit:		
Teknologiakiinteistöjen kauppojen sisäinen kate	-10,7	
Tulos Turun Satama Oy:n yhtiöittämisestä		-32,5
Muut konsernirakenteen muutokset	-1,1	
Turku Energian maksama osinko	-16,0	-16,0
Poisto-oikaisut (käyttöomaisuuden sisäisistä katteista sekä kiinteistöyhtiöiden suunnitelman mukaisten poistojen oikaisut nettona)	7,8	6,2
Konsernin sisäisten ostojen aktivoinnit (myyjällä tuottona, ostajalla käyttöomaisuudessa)	-0,5	-28,7 *
Tulososuus osakkuusyhtiöistä	0,6	0,1
Vähemmistöosuudet tytäryhtiöiden tuloksista	-1,3	-0,9
Muut eliminoinnit	-0,8	-2,4
Konsernin tulos	23,2	-28,8

* eliminoinnissa havaittu virhe v 2014 tilinpäätöstä laadittaessa, vaikutus n - 28 milj. euroa

Konserniyhdistelyä laadittaessa havaittiin edellisvuoden konsernieliminoinneissa virhe, jonka vaikutus konsernin tulokseen on ollut n - 28,0 miljoonaa euroa. Konsernin oikea tulos vuonna 2013 oli n -0,8 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden tulos ja oma pääoma on oikaistu tilinpäätöslaskelmiin ja liitetietoihin. Vuoden 2014 vastaava eliminointi on tehty oikein.

Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunkikonsernin konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 24 suoraan kaupungin määräysvallassa olevaa yhteisöä, joista kolmella on alakonserni sisältäen yhteensä 11 yhtiötä, 3 kuntayhtymäosuutta, joissa yhteensä 5 tytäryhteisöä sekä 3 merkittävintä osakkuusyhtiötä. Yhdistelyjä yhteisöjä on yhteensä 46. Yhdistely on tehty konserniedoilla niissä yhteisöissä, jotka laativat oman konsernitilinpäätöksensä. Vuoden aikana on fuusioitu tai myyty yhteensä 4 aiempaa tytäryhtiötä.

Yhdistelemättä on jätetty tilinpäätöksen liitetiedoissa mainitut 7 yhteisöä, joiden yhdistelemättä jättämisestä on kaupunginhallituksen tekemä päätös vuodelta 2003 sekä kaksi yhteisöä, joiden tietoja ei ole saatu annetussa aikataulussa konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Yhdistelemättä jättämisellä ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Kaupungin osakkuusyhtiö Turun Teknologiakiinteistöt Oy (kaupungin omistusosuus 48,5 %) on ostanut kaupungilta kiinteistöjä sekä kaksi aiemmin kaupungin tytäryhtiönä yhdisteltyä kiinteistö-

Kaupungin osakkuusyhtiö Turun TeknologiaKiinteistöt Oy (kaupungin omistusosuus 49,9 %) on ostanut kaupungilta kiinteistöjä sekä kaksi aiemmin kaupungin tytäryhtiönä yhdisteltyä kiinteistö-yhtiötä: Eskelin Pysäköintilaitos Oy ja Kiinteistö Oy Turun Puutarhaakatu 14. Konserniyhdistelyssä on oikaistu omistusosuutta vastaava osuus kaupungille muodostuneesta sisäisestä kiinteistöjen ja osakkeiden myyntivoitosta.

Muut konsernirakenteen muutokset sisältävät Turun Ammattikorkeakoulu Oy:lle siirtyneen käyttöomaisuuden sisäisen kateen sekä Arkea Oy:n ja Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin välisen liiketoimintakaupan vaikutuksen konsernin tulokseen. Lisäksi Turku Energian ja Turku Science Parkin alakonserneissa on tapahtunut konsernin sisäiset fuusiot.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu keskinäiset liiketapahtumat ja keskinäinen omistus sekä konserniyhtiöiden välisistä liiketapahtumista syntyneet käyttöomaisuuden sisäiset katteet. Kuntayhtymien tilinpäätökset on yhdistelty omistusosuuden mukaisessa suhteessa ns rivi riviltä. Sekä tytäryhteisöjen että kuntayhtymien yhdistelyssä on käytetty alakonsernitilinpäätöksiä siltä osin kuin niitä on. Tytäryhtiöiden konsernin ulkopuolisen omistuksen vastaava osuus tyttären tuloksista ja omasta pääomasta on erotettu vähemmistöosuudeksi.

- Tarkastuksemme perusteella on Turun kaupungin konsernitilinpäätös laadittu noudattaen kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laadinnasta annettuja ohjeita.

5 Muut asiat

5.1 Hanketarkastukset

Raportoimme vuoden 2013 tarkastuksen yhteenvetoraportissamme haasteista hanketarkastusten suorittamisessa. Vuoden 2014 aikana tarkastusten läpivienti on ollut edellisvuotta sujuvampaa ja olemme saaneet käyttöömmme tarvittavan materiaalin kohtuullisessa ajassa.

5.2 Palkkojen atk-avusteinen tarkastus

Vuoden 2014 työohjelmamme sisälsi palkka-aineiston atk-avusteisen tarkastuksen. Sen suorittaminen vaatii palkka-aineiston saamisen sähköisenä sellaisessa muodossa, jota voimme analysoida.

Mahdollisuuksia aineiston saamiseen on selvitelty koko syksyn 2014 ajan. Selvittelyjen jälkeen on todettu, että Kunnan Taitoa ei pysty nykyisillä raportointityökaluillaan toimittamaan aineistoa meille sellaisessa muodossa, jossa se olisi analysoitavissa. Aineiston muokkaamiseksi sopivaan muotoon tarvittaisiin kaupungin teettämä erillinen toimeksianto ohjelmatoimittajalle.

5.3 Raportointimme tilikauden aikana

Olemme laatineet tilikauden 1.1.-31.12.2014 tilikauden aikaisesta tarkastuksestamme seuraavat kirjalliset muistiot:

- Väliraportti vuoden 2014 tarkastuksesta (16.12.2014)
- Yhteenveto hyvinvointitoimialan tarkastuksesta (22.1.2015)

Turussa 14. huhtikuuta 2015

Leif-Erik Forsberg
 JHTT, KHT

Jorma Nurkkala
 JHTT, KHT

Mari Säynätjoki
 JHTT, KHT

Jakelu

Tarkastuslautakunta

Kaupunginjohtaja Aleksi Randell

Talousjohtaja Jukka Laiho

Laskentapäällikkö Seija Liinoja

Konsernilaskennan päällikkö Merja Vuorinen